

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združeno državo (levo Chicago) in Kanada \$8.00
na leto, \$4.00 za pol leta, \$2.00 za četrt leta; za Chicago in okolice
Cook Co., \$9.50 za celo leto, \$4.75 za pol leta; za inozemstvo \$11.00.Subscription rates: for the United States (except Chicago) and
Canada \$8.00 per year, Chicago and Cook County \$9.50 per year,
foreign countries \$11.00 per year.Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi dopisov in nenaročnih
člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti,
drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil
poštnico.Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications
and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts,
such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only
when accompanied by self-addressed and stamped envelope.Naslov na vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA

2657 - 59 So. Lawndale Ave., Chicago 28, Illinois

Glasovi iz naših naselbin

V gozdovih sever-
nega zapada

I.
Butte, Mont. — S tovarišem
Jankom sva se domenila, da si
poiščeva dela na deželi.
Bilo je 21. julija 1. 1945, ko
sva vstopila v zaposlovniško
Uslužbenko, debela Kati, nama
je povedala, da ima na razpolo-
go razna dela na farmi ali ran-
ču. Janko je bil takoj priprav-
ljen sprejeti delo, prav tako jaz.
Drugi dan že sedeva v avtobus,
ki naju odpelje v Spencer, Ida-
ho, 140 milj južno od Buttea.

V Spencerju stopiva v restav-
racijo. Kmalu se pojavi mlade-
nič in nama pove, da je on delo-
vodja na ranču, kjer bova začela
z delom na ograji. "Ta ograja
se imenuje 'Jack Fence', ali
bikova ograja," nama pojasni.
Nato pa pokaže kolibo, kjer bo-
va prespela noč ali dve.

"Vse gre na račun rančerja,"
reče delovodja, "tudi jedača v
restavraciji, vajina plača pa zač-
ne tebi od sedaj dalje, in sicer
po \$6 na dan," je še pristavil.

"Tako, tako se govori!" je
vzhičeno dejal Janko. Delovo-
dja je nato izginil, midva pa sva
zasedla kolibo, v kateri je bila
postelj, pečica in premog. "Tu
se bova lahko bečala," reče ve-
selo Janko. Prilpil sem mu,
nato pa pripomnil, da bo morda
gospodar kmalu prišel po naju.

V kolibi sva prespala tri noči,
a o rančerski ni bilo ne duha ne
sluha. Janko se je hitro nave-
ličal postaviti in tarna je, če
ga ne bo do jutri, bo kar popihal
nazaj v Butte. Ni bil naučen,
da bi živel zastonjsko, zato mu
je šlo vse na živce. Naučen pa
je bil garanja, kakor vsi naši na-
seljenci.

Kadar nisva jedla ali spala,
sva se pa sprehajala po cesti v
bližini žuborečega potoka in od-
ganjala komarje. Končno pa se
je pojavil rančer Dave Hegen-
barth, in sicer še od osmih zju-
traj. "No, sta me težko čakala?"
vpraša prijazno, nato pa stresle
Jankovo žuljevo roko, potem pa
je mojo.

"Kot grešne duše odrešenja
ored peklo!" vzklikne Janko.
Isto popoldne sva se odpeljala
dalje v tovornem avtomobilu
Fordovega izdelka, katerega je
ločal delovodja.

V "jelenovi soteski" smo tru-
ku priključili kuhinjo in se od-
peljali do 15 milj oddaljene va-
nice Kilgore. V tej vasi je bilo
samo deset stavb. Pošta in tr-
govina z mešanim blagom sta
bili v istem poslopu. Rančer je
naju nato odpeljal do glavne po-
staje, ki je bila štiri milje da-
lje, nakar je šel po nekaj vozov,
v katerih spe ovčji pastirji in
razni delavci. Tu je imel ran-
čer tri poslopja, zbita iz brun.
Kraj se je imenoval Cozy Camp.
Ena baraka je bila za paznika,
sma za delavce, v tretji pa je bi-
la kuhinja in jedilnica.

Tisto popoldne sva bila delež-
na medvedovega pečenke. Nabasa-
li smo se z njo vsi štirje: paznik,
rančer, Janko in jaz. Rančer je
tejal, da mlati medvedovo pe-
čenko že 12 let. Paznik, maj-
hen in čokot mož, ki so ga kli-
čali "Shorty", je mero imel v
hrambo pod zemljo in ker je bi-
lo v tistih hribih vedno mrzlo,
je mero obdržalo vedno dober
okus in se ni pokvarilo.

Ko sva se z Jankom nabasala z
medvedovo pečenko, sva šla ce-
pit drva. V eni uri sva jih na-
cepila velik kup, potem pa je
prišel Shorty in naju odpeljal
na novo delo. Eno lopato je dal
Janku, eno pa meni z besedami:
"Te hudiče sekajta s korenina-
mi vred." In tako sva na ob-
sežnem pašniku sekala z lopata-
mi bodeči osad, kateri je bil tri
čevlje visok.

Dve uri sva kopala osad, na-
kar se je pripeljal z avtomobi-
lom Shorty in naju odpeljal do
kolibe, kjer smo se zopet nasi-
tili z medvedovo pečenko. Jan-
ko se je tako natlačil, da je v
spanju stokal vso noč.

Drugo jutro je naju delovodja
zopet odpeljal v dve milj odda-

William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, ki
bo glavni govornik na veliki delavski proslavi na Labor Day v
Soldiers Fieldu, Chicago.

Ijeno žimo, kjer nama je odne-
ril novo delo. Sekala sva mlada
drevja za late. Popoldne nama je
delovodja pripeljal južino, ki je
bila prav tečna in obilna. Delala
sva v šumi po osmih ur na dan
za \$6, poleg tega pa zastonj hr-
na in stanovanje.

Delovodja se je poslovil in
pred odhodom naročil, naj nase-
kava voz lat, da jih bo drugo
jutro odpeljal. Janko je černo
prikimal in pričel sekati late,
medtem ko sem jaz sedel in od-
ganjal sitne muhe in komarje.
Tudi Janko se je kmalu nave-
ličal sekantja, porine sekuro stran
in sede poleg mene. Zdajci pa
čujeva ropot voza in udarce
konjskih kopit. Delovodja se je
povrnul, da zopet naloži voz z la-
tami. Ko pogleda naokrog, vidi,
da je le šest lat na kupu.

"Kje so late?" vpraša delovo-
dja Janka, ta pa reče, se pokaže
name, češ, mene naj vpraša. Od-
govoril sem, da je preveč vroče
za delo, poleg naju pa še nad-
legujejo komarji, ki so veliki kot
črne muhe. Delovodja se je ne-
kaj časa jezil in grozil, da naju
bo odaslovil, če ne bova delala,
midva pa sva obljubila, da bova
nasekala jutri pet voz lat in sva
s tem malo potolažila. Nato
smo zasedli voz vsi trije in se
odpeljali na večerjo, po večerji
pa spat vsak v svoj ovčji voz.

Ti vozovi so bili opremljeni s
posteljo v ozadju. Voz je dolg
20 čevljev. V njem je tudi pe-
čica na drva ali premog in vas
kuhinska posoda. Nekateri vo-
zovi so pokriti s celtnami, drugi
pa s pločvino. Ponoči se moraš
pokriti s težko odejo, kajti noči
niso samo hladne, ampak narav-
nost mrzle. Če bi v tej džungli
človek spal na zemlji, bi lahko
do jutra zmrznil. Kadar dežuje,
zaeno tudi sneži. Čez noč pade
toplomer na 30 stopinj F., ko pa
posije sonce, zleze nazaj na 50
in še više, tako da je v teh kra-
jih vedno zima in poletje.

Pozimi pa zapade sneg osem
čevljev visoko in vsi se preseli-
li iz džungle v Dillon, Mont. S
seboj vzamejo vse blago, živino
in ovce, v kampi pa ostane samo
en paznik z enim konjem.

Naša kampa je ležala 35 milj
vzhodno od Spencerja, Idaho.
Do Kilgore vodi peščena cesta,
do kampe "Cozy Camp" pa blat-
na, da bi se v njo pogreznili sam
hudič. Kadar dežuje, se ne da
potovati po njej. Če komu ob-
tiči avto v blatu, ga morajo ven
potegniti s konji. To se pogo-
stoma dogaja, kajti v tiste kra-
je prihajajo mnogi na ribolov.

Naš rančer je bil mlad dečko,
star okrog 38 let in še samski.
Njegov oče je bil doma iz okoli-
ce Dunaja. Umrl je pred osmi-
mi leti in zapustil sinu v državi
Idaho 25.000 oravov sveta, prav
tako v bližini Dillona, Mont. Le-
ta 1945 je imel 1.500 glav gove-
de, 10.000 ovac in 60 konjev.

(Konec prihodnjic.)

Frank Kroil.

Slovincem v
zapadni Pennsylvaniji

M. Bradlock, Pa. — V nedeljo,
3. avgusta, smo se zbrali v West
View Parku in proslavili naš
narodni praznik, naš peti Ame-
riško-slovenski dan. S tem smo
dokazali, da nas veže bratska
ljubezen, zavest, da smo združe-
no močni. Potrdili smo dejstvo,
da potrebujemo drug drugega
bolj kot kdaj prej.

Glavni program se je vršil ob
5. uri popoldne. Upam, da ste
bili vsi zadovoljni. Na tem me-
stu se želim javno zahvaliti naši
izborni pevki miss Josephine
Klun iz Pittsburgha za tako iz-
vrstno podane točke. Obenem
se moramo tudi zahvaliti Du-
quesne University Tamburit-

Ambulanca dospela v Jugoslavijo

Cleveland, O. — Ambulanca,
dar ameriških Slovencev bor-
cem Jugoslavije, katero so po-
słale Progressivne Slovenke Ame-
rike s posredovanjem Ameriške-
ga odbora za jugoslovanski re-
lif, je bila dostavljena.

Progressivne Slovenke z vese-
ljem poročajo ameriški sloven-
ski javnosti in vsem, ki so pri-
spevali zanj, da je bilo mogo-
če nabaviti in poslati ambulan-
co v Jugoslavijo, katerega je bila
dostavljena na Goriško, Slove-
nija.

Prejele smo pismo od Ameri-
škega odbora za jugoslovanski
relif, datirano 24. julija 1947,
ter priloženo pismo in slike od
Okrajnega odbora Rdečega kri-
ža za Goriško, datirano 12. ju-
nija 1947 v Ajdovščini.

Pismo Ameriškega odbora za
jugoslovanski relief se glasi:
"Draga sestra Zakrajsek! — Sa-
milim vam javljamo, da smo pri-
mili od Jugoslovanskega crve-
nog krsta pismo kao zahvalu od
Okrajnega odbora Rdečega kri-
ža za Goriško, Slovenija, koje
je vašoj organizaciji poslano
preko našeg komiteta. Kopiju
toga pisma vam šaljem u pri-
lozi.

Takodje vam šaljem 4 fo-
tografije klinike, koje ste vi,
preko našega komiteta, poslali
u Sloveniju.

Molimo vas, da izjavite za-
hvalnost našega komiteta svima
članicama vaše organizacije u
nadi, da će vaša organizacija

zans' pod vodstvom našega ro-
jaka prof. Matta L. Gouzeta za
tako lepo izbrane slovenske to-
čke.

Na tem mestu naj še omenim,
da bo omenjena organizacija
priredila koncert v nedeljo, 26.
oktobra, v Slovenskem domu v
Pittsburghu. Vse točke bodo
slovenske in čisti preostanek bo
porabljen za njih šolninski
sklad. Igralci v tem tambura-
škem zboru so vsi mladi fantje
in dekleta raznih narodnosti
pokolenj in njih študije so po-
tem plačane iz njih sklada, za
katerega prirejajo razne koncer-
te po vsej Ameriki. Torej lahko
razvidite, da njih organizacija
ima dva velika cilja: prvič, raz-
širja in seznanja ameriško jay-
nost z lepoto slovenskih pesmi,
in drugič, da priliko študirati
potrebni dijakom na univerzi
Duquesne. Torej še enkrat o-
pozorjam, da si zapomnite zgo-
raj omenjeni datum. Ker bo
vstopnice tiskano omejeno števi-
lo, ste prošeni, da si jih naro-
čite v predprodaji pri odborni-
kih Ameriško-slovenskega dne-
va, ali pa pri tajnikih vašega
društva.

Glavna letna seja Ameriško-
slovenskega dneva je udobila
idejo za stalen slovenski radio-
program. Ves čisti dobiček je
bil namenjen v te svrhe. Vaš
odbor je v tem smislu začel pre-
dvajati ta radio program na po-
staji WPIT (številka 730 na
vašem radiu) med 10.30 in 11.
uro popoldne, novi čas (9.30 do
10. ure stari čas).

Prepričan sem, da bo vsak o-
dobral idejo radio-programa,
posebno v današnjih razmerah,
ko nam je potrebna vsaka ob-
rambna beseda, bodisi v tisku
ali radiju, kajti napadi na naše
delavske organizacije in tuje-
rodce se vedno bolj množe.

Ampak naš pregovor pravi:
"Brez krčmarja je težko delati
račune." Naš položaj za izva-
janje tega programa je danes ta:

nastaviti sa dobro započetim ra-
dom za pomoč našim junakom
narodu u Jugoslaviji. Peter
Vukčević, administrativni se-
retar komiteta."

Pismo Okrajnega odbora Rde-
čega križa za Goriško pa se
glasi:

Ajdovščina, 12. junija 1947.
"Progressive Slovenian Wo-
men of America. — Prejeli smo
avtoambulanco z znakom A 2853,
214224406, serija 81740980, z gu-
manji, orodjem in prtilikami.
Vaš velikodušni dar, ki ste ga

Vsi, kateri ste bili navzoči v
deljo, 3. avgusta, na slovenski
dnevu, ste gotovo slišali o
priliki, v katero so zašli ta
rojaki. S tem bo gotovo pre-
stroškov in iz tega razloga
daljevanje našega radio-prog-
ma odvisi od nas vseh.

Torej prepustimo odlok
nadaljevanje tega programa
ši širši javnosti, predvsem
štvm, klubom, trgovcem,
gilnim rojakom in rojakinjam.
Če mislite, da nam je ta p-
gram potreben oziroma ko-
sten, ste prošeni, da mi to s-
ročite kakor hitro mogoče,
bomo tako vedeli pri čem
Imena vseh, ki bodo pomag-
financno vzdrževati ta pro-
vnaprej, bomo oznanili na p-
gramu vsako nedeljo. Raz-
naznanila in darove lahko
šljete na mene: Anton Redn-
1646 Grandview Ave., N. Br-
dock, Pa.

Anton Rednak, tajnik

Poročilo iz La Salle

La Salle, Ill. — Radi vroče
danes ne delam, ker pa ne
sem sedeti brez dela, sem
namenil napisati nekaj vrstic
Prosveti.

Poleg drugih člankov in do-
sov v Prosveti so tudi zelo
nimive vesti pod rubriko "I-
mače vesti". Posebno so ve-
zanimive za one, ki pozna-
mno rojakov po širni Ameri-
ki. Moja stara navada je,
najprvo pogledam domače ve-
Res je, da novica iz majhne
selbine ni zanimiva, ker že v-
ve o njej, zanimiva pa je
druge naselbine.

Priznanje vsem onim, ki
trudijo, da pridejo razni do-
ki in novice v javnost. Pro-
šnje čase, ko sem bil še ml-
in nisem bil tako zaposlen, se
pogosto poročal domače vesti,
sicer o ljudeh, ki niso bili de-
znani v širši javnosti in so
velj bolj skromno, saj imo-
ljude so tako in tako imeli
sli prijateljev, kateri so poro-
li o njih. Dandanes pa je
nihe ne poroča o poznanih
deh. Enako velja tudi za d-
ge naselbine in zgleda, da
legla nekakšna letargija na
še poročevalce.

Starosta poročevalcev Ma-
Pogorelec pa je še vedno aktiv-
in stalno poroča v Prosvi.
Njega osebno poznam in rad
tam njegove dopise kot ve-
Pred tremi tedni je tu um-
Frank Merzhak, dolgoletni
in več let tudi zapisnikar d-
štva Triglav 2 SNPJ. Bil
tudi član tukajšnjega samost-
nega društva Etnost. Njegov
žena je umrla že pred leti. M-
lim, da zapuščala štiri odrasle
otroke. Bil je naprednega
cialističnega prepričanja do s-
ti. Pokopan je bil civilno.

Zadnje čase sem prejel
iztisov Congressional Record
Washingtona. Opazil sem,
je v njem dobro zastopan
napredni rojak John A. Blatin-
kongresnik iz Minnesote. Iz-
ga zapisnika se vidi, da je Jo-
zelo marljiv, priden in ve-
navzoč na zborovanjih. On
povsod priznan kot delavski
jatelj.

Slovinci smo lahko pono-
na kongresnika Blatinika. P-
pričan sem, da se bo tudi v
dočnosti držal delavskih sm-
nic in da se bo še visoko
vzpel. Če bi imeli več tak-
kongresnikov v kongresu kot
John Blatinik, potem ne bi
sprejet protidelavski Taft-Ha-
leyjev zakon.

Frank Martinjak

Popravek

Detroit, Mich. — V poročilu
dogodkih podružnice 1 SAN-
bi se moralo glasil, da je kl-
št. 114 JSZ daroval \$5 in ne
kot je bilo priobčeno. Toi-
v blagohotno pojasnilo.

K. Krainc

Prostovoljno gradilo
železniško postajo. V v-
Vranovo pri Smederevu se
prebivalstvo obvezalo, da bo
tios prostovoljno zgradilo ž-
niško postajo. Vrednost tega
la bo znašala okrog 200 tisoč
narjev.

Dveletnica Hirošime

Dne 6. avgusta je poteklo dve leti, odkar je treščila na Hiroši-
mo prva atomska bomba. Kot bi trenil, v nekaj sekundah ali mi-
nutah se je to japonsko mesto z okrog 225.000 prebivalci spre-
menilo v največji masni grob vseh časov in v eno samo gorečo baklo
plamenov pa radioaktivnih žarkov. Nihče izmed meščanov ni
vedel, kaj jih je zadelo. Tisti, ki so preživeli to strašno katastro-
fo, so le vedeli, da jih je zadela neka nova, grozna sila, ki je v hi-
pu razdejala pretežno večino mesta, pobila čez 70.000 meščanov,
druge desetisoče pa pohabila bodisi pod razvalinami ali jim uni-
čila krvne celice in mišičevje z radioaktivnimi žarki. Mnogo teh
žrtev je še tedne in mesece pozneje umiralo hitreje ali počasneje
le smrti. Z drugo besedo, Hirošima je od ene atomske bombe iz-
gubila približno polovico prebivalstva, od pretežnega dela mesta
pa ni ostalo drugega kot razvaline.

Tri dni pozneje je zadela enaka usoda Nagasaki. Tista atom-
ska bomba, silnejša od prve, je bila sicer namenjena nekemu dru-
gemu mestu. Toda ker letalska posadka vsled vremenskih nepri-
lik — radi oblakov — ni mogla vreči druge bombe na prvotno iz-
brano mesto po točnih navodilih višje komande, jo je potem
"zdumpala" na Nagasaki. Letalcem ni vrel po glavi, kaj se bo
zgodilo z deset in desetisoči prebivalcev ali z mestom samim,
marveč le, kako izvršiti dano jim "misijo" in kako odnesti lastno
kožo. Obe bombi je vrgla ista posadka, doživljaje, kakor tudi
vse priprave pa sta potem pilot in navigator opisala v knjigi "We
Threw the Atom Bombs".

Vse to, oba ta veezločina je storila tista Amerika, ki se toliko
ponaša s — krščanstvom... Atomska bomba in krščanstvo...
Res lepa kombinacija! Po najnovejših poročilih iz krogov atom-
skih znanstvenikov danes gradimo še stokrat silnejše atomske
bombe — nekateri viri pravijo, da lahko zgrade tisočkrat silnejše
bombo kot je bila "nagasaska". In kar je glavno, te nove in si-
lnejše bombe producira veliko cenejše kot so zgradili hirošim-
sko in nagasasko. Za iznajdbo in zgradnjo prve atomske bombe
so potrošili dve milijardi dolarjev, danes pa stane ena atomska
bomba "samo" milijon dolarjev ali še manj — približno toliko kot
staneta dva najnovejša superbombnika. Atomska vojna bo torej
veliko cenejša kot pa vojskovanje po starem načinu... To nam
je vsem lahko v veliko tolažbo... Posebno, če bomo šli s temi
bombami nad — Rusijo in Balkan!

Govoriti o vojnih zločinih je s stališča morale današnje civili-
zacije, pa bila prepleksana s krščanstvom ali s kakimi drugimi
verskimi koncepti, brez pomena, dokler bo človek sankcioniral
vojno, ki je skupna suma vseh vojnih zločinov. Odkrito poveda-
no, nam ni ne za tako krščanstvo niti za tako civilizacijo, ki uga-
nja vsa ta grozodejstva, od katerih je izdelovanje in metanje atom-
skih bomb le višek s krščanstvom in tanko civilizacijsko skorje
prepleksanega barbarizma. Če se pravilno spominjamo, smo čita-
li v prej omenjeni knjigi, da sta bili pred dvignjenjem v zrak na
Tinianskem otoku obe atomski bombi z letali in posadkami vred
blagoslovljeni po vojaškem kaplanu "edine zveličavne" Cerkve
Krščanstvo v službi klanja in uničevanja... Kakšna farsa, kakšna
blasfemija!

Človek je res čuden nestvor. Navaden umor, ako je ogaben,
bo med posamezniki, skupinami in tudi vsem narodom — lahko
tudi v množini — povzročil nič koliko zgražanja in obsojanje
morilca ali morilcev. Toda zgodi se, da isti posamezniki, isti
ljudje, ki obsojajo posamezne zločine, zločine na drobno, bodi
povsem flegmatično govorili o največjem masnem zločinstvu ali
celo hujšaki na vojno! Yes, tudi na atomsko in bakteriološko
vojno! Imenujte to hipokritiko ali karkoli hočete. Najbolj hipo-
kritična pa so vlade, ki se na eni strani v imenu zakona in red-
postavljajo za sodnika nad posameznim zločincem, kar je sicer po-
trebno za protekcijo družbe, na drugi strani se pa brezvestno pri-
pravljajo na novo masno klanje in razdejevanje, kar je sigurno v
škodo in največji zločin nad človeštvom.

Tudi v primeru Hirošime in Nagasakija se je machiavelizem
razmahnil na vsej črti. Najvišji ameriški državniki, ki so ob vsa-
ki priliki obsojali in še obsojajo na primer nacijska in japonska
vojna zločinstva, so vehementno zagovarjali vrženje teh dveh
atomskih bomb na Japonsko in pri tem porabili vso svojo jezikov-
no spretnost. Sigurno pa ne more niti največji cinik ali zofist za-
govarjati vrženje druge atomske bombe na Nagasaki. Sploh niti
prve ne, kajti visokim vladnim krogom je bilo takrat že dobro
znano, da se Japonska želi pogajati za mir. Vse izgleda, da so
najvišji vladni in vojaški krogi namenoma zavlačevali vojno, da
so lahko na Japoncih preizkusili atomske bombe! Ako ni to čini-
no zločinstvo najvišjega reda, potem sploh ne vemo, kaj je zločin-
stvo. Ampak zmagovalci ni nikdar zločinec, marveč samo pora-
ženec. Tako je morala ne samo krščanske, marveč vseh civiliza-
cij, ki sankcionirajo vojno in jo proglašajo za največji patrio-
tizem naroda ali poedinca.

Kot pravi Louis Fischer, bi morala Hiroshima postati svetovna
Meka in simbol ne samo vsega antivojnega gibanja, marveč tudi
pozorišče svetovnega kongresa za organiziranje svetovne vlade.
Morda bi bilo dobro, da se tja preseli tudi glavni stan organizaci-
je Združenih narodov, kjer bi lahko svetovna diplomacija vsak
dan opazovala, kakšna usoda čaka tisočera mesta, ako pride do
novega svetovnega požara, v kateri bodo sigurno padale atomske
bombe, lahko stokrat, tisočkrat silnejše kot sta bili atomski bombi,
ki sta se raztreščili nad Japonsko. Edino svetovna vlada bi lahko
bila dobra garancija, da se kaj takega ne bo nikdar več zgodilo in
da bodo narodi lahko živeli v mirnem solitju.

REZULTATI NAŠE ZUNANJE POLITIKE

Zadnja konvencija Slovenskega ameriškega narodnega sveta je izrekla nezaupnico zunanji politiki Združenih držav in je apelirala na našo vlado, da se vrne nazaj k smernicam in znanju politiki pokojnega predsednika Roosevelta. V resoluciji je bilo močno poudarjeno, da so zapadne zavezniske sile vse prehitro posebile na ogromne doprinese in materialne žrtve vzhodnoevropskih, zlasti pa slovanskih narodov, ter namesto da bi tem državam sedaj pomagali v njihovi prizadevanju do samostojnosti in gospodarske obnove, jih zastavljamo v prid bivšim našim sovražnim deželam. Nekdanja sloga in prijateljska zveza zaveznikov se je spreminjala v odprto sovraštvo, kar vodi do ustanovitve trajnega miru, temveč povzroča le nevarne pogoje za tretje masovno prebivalstvo.

Minula sta komaj dva meseca po sprejemu omenjene resolucije in v ameriški tisk že prihaja v javnost s priznavanjem, da se je takozvana Trumanova doktrina izjavila ter da tudi Marshallov plan nima zagotovila, da bi se obnesel, kajti zadeli so angleške, nemške in francoske interese, ki se krejejo med sabo, da ne govorimo o vzhodnoevropskih državah, ki so splošno odklonile sodelovati v smislu Marshallovega načrta.

Tedenska revija The United States News je v izdaji z dne 8. avgusta podala zelo korenito analizo naše zunanje politike in v naslednjem podaja nekoliko misli.

Trumanova doktrina ali grobo postopanje napram Sovjetski zvezi in vsem nji naklonjenim narodom se ni obnesla. V teoriji je ta formula predvidevala, da se bo Rusija uklonila. V praksi se je pa izkazalo, da smo zadeli z glavo ob trdno skalo. V tej politični 'vojni' je dolarška politika spodrsnila. V Grčiji so se razmere poslabšale in ne izboljšale in celo liberalni desničarji se v trumah obračajo proti levi. Grška partizanska vojska je čedalje močnejša in kontrolira precejšnji del severnega dela države. Ameriški tisk o vsem tem previdno molči in tu pa tam objavi le kako kratko poročilo o 'zmagah' kraljeve vojske nad 'komunističnimi tolpani'. The situation is bad! Pri svojem naporu, da vzpostavi nemško industrijo predno se odmakne kakor drugi razrušeni državi, je ameriška politika našlela na odpor francoskih komunistov in sploh liberalnega dela vlade. Če hoče Amerika vztrajati z Marshallovim načrtom, bo morala napraviti kompromis glede obnove Nemčije in pustiti na cedilju ameriške kartele, ki tvorijo prikrito ozadje Marshallovega načrta. Prilike za uspeh tega načrta so manj kot polovične in še to je zavisto od ameriških dolarjev. Evropa je željna dolarjev, ni pa pripravljena sprejeti ameriških pogojev. Še več—naš kongres se oglečuje v zrcalu, obrača pozornost na prihodnje volitve in premišljuje, če bi ne bilo bolje za politične stranke, ako bi ne bil preveč radodaren z ljudsko imovino.

Kitajska je stopila iz dežja pod kap. Ameriška 'neutrality' je postala čedalje bolj prožna. Dajte dolarje! Toda dolar do danes še ni dobil nobene politične vojne! Kaj torej ostaja? Prava vojna?

Najvišje vojaške glave menijo, da Amerika Rusije najbrže ne more premagati. Morda bi jo lahko potisnili do njenih starih mej, toda Evropa bi postala ena sama razvalina. Tudi Rusija bi precej trpela, toda Združene države bi bile tudi deloma v razvalinah. Tega se zavedajo vojaški izvedenci in zaradi tega reakcija ni uspešna, da bi Ameriko cimprej zapletla v vojno z Rusijo. Se več. Človeške žrtve v taki vojni bi bile obojestransko ogromne in državni proračun bi se dvignil na \$260 milijard na en trilion dolarjev. Združene države bi bile v bankrotu. Sedanja oblika vlade bi propadla. Sledil bi socialistični sistem. Kapitalistični militarni me se torej nahajajo, tako ugotavlja odprta analiza, med dvema izbarama: mirno gledati, da se tudi Amerika obrne po poti novega sveta (za kar se bo boj lela pričel) ali pa se takoj spopusti s silami novega sveta in končati da s silo zaustavi svetovno preobrat.

Katero pot je treba vzeti, da se vojne izognemo? Predlagane so bile dve alter-

nativi, toda obe sta bili uradno že zavrnjeni. Prva alternativa je, spoprijazniti se z idejo, da spada vzhodna Evropa v sovjetsko sfero. Pogoditi se glede skupne rešitve problemov po drugih delih sveta. Priznati, da ima tudi Rusija svoje območje kot ga imajo Združene države v tej hemisferi.

Druga alternativa je, prepustiti Evropo svoji usodi. Čemu skušati zakrpati razrušene ekonomske sisteme? Naj stopijo na plan nove politične sile, magari če razrušijo stariške pravice do lastnine.

Uradna Amerika zavrača oba predloga. In najbrže je prepozno za enega ali drugega, kajti razvidno je, da z dolarško pomočjo pod sedanjimi pogoji Amerika ne bo uspela, da bi se glavne evropske dežele opirale le na stari red. Francija se je uprla, v Veliki Britaniji je nastala nevarna gospodarska in finančna kriza. Brez dolarške pomoči pa nastaja 'nevarnost', da se bodo evropske države obrnile še bolj proti levi, k socializmu in komunizmu.

Amerika se torej nahaja pri neprijetni izbiri. Če se obrne na eno stran, bo treba šteti dolarje ob času, ko pričakuje davkoplačevalci nekoliko oddiha—ah, na predvečer predsedniških volitev. Če se obrne pa na drugo stran, ne vidi drugega kot slovanskega velikana. Tisti večaki, ki so napravili načrte za tako zunanjo politiko Združenih držav, se res nahajajo v neprijetnem položaju, menijo politični analisti. In pri vsem tem ima največ zabave—Jože Stalini.

Zadnje čase pa je le tu in tam opaziti malo spremembo. Gornja reakcija proti novemu redu v Evropi je izgubila nekdanjo ostrnost. Do gotove mere bo pojenjala. Kakor je bilo po načrtu započeta, bo po načrtu omiljena, kajti zunanja politika, ki je povezana tudi z domačo politiko, žanje neuspeh za neuspehom. Voditelji demokratske in republikanske stranke so se že pričeli obdelavati v politični areni, očitajoč krivdo drug drugemu. Senatorja Vandenberg in Donnelly sta natihooma izginila s pozorišča zunanje politike, kjer sta delala vitez, da Amerika soglasno podpira vse naše predloge na mirovnih in predmirovnih konferencah. Radio-komentatorji in časniški kolonisti prehajajo iz ofenzive na defenzivo, kar znači politični umik. Razni nazadnjaški kongresniki se izražajo, da je prišel čas, prenehati razmetavati ljudski denar ter pustiti, da se Evropa najužina 'komunizma'. Ko ga bodo siti, bodo radi sami prišli priznavati svojo 'pomot'. Državni tajnik Marshall je baje sam priznal, da je bila Amerika predaleč s svojo kampanjo med javnostjo za okrepitev protiruskega mišljenja. Ali je to priznanje, da je bila kampanja organizirana, kakor je bilo sumljeno, ter da je prišla izven kontrole? Koliko je za to odgovoren State Department?

Celotnega odgovora na ta vprašanja ne bomo nikoli dobili, pač le v periodičnih izsekih. Vsa znamenja kažejo, da je uradna Amerika zopet pošteno polomila—pri naglasjanju dve-partijske zunanje politike, z 'grobo politiko' ali Trumanovo doktrino napram novim silam v Evropi in Aziji, ki ni Trumanova temveč velekapitalistična doktrina, uživajoča vatičansko in neofašistično podporo, z Marshallovim planom, na katerega je baje ljubosumen zaradi nazivanja še sam gospod predsednik, dasi mu je že naprej usojen nečasten poraz—na kratko povedano: opustitev Rooseveltove zunanje politike je napravila iz naših dobrih prijateljev sovražnikov, otežkočila razrušenim državam napore za obnovo svetovnega miru ter povzročila doma neslogo, spore in sovraštva med številnimi narodnostnimi skupinami, ki tvorijo Ameriko, ter med posameznimi frakcijami teh skupin.

SANSova konvencija je upravičeno kritizirala in obsodila ta-

Največji dlakopecpi so diplomati, ne samo odvetniki. Na sliki je videti tri diplomate, ki se razgovarjajo o vojni v Indoneziji, katero je ustavil (?) zaščitni svet Združenih narodov. Od leve na desno so: Andrej Gromikov, dr. Eelco van Kleffens, holandski poslanik v Washingtonu, in Mahmoud Bey Rez, predstavnik Egipta v Lake Successu.

ko politiko, obenem pa je obljubila storiti vse v SANSovi moči, da s pomočjo drugih demokracijskih skupin, z Ameriškim slovanskim kongresom, Združenim odborom Amerikancev južno slovanskega porekla, z progresivnimi delavskimi organizacijami itd. gladi pot, ki vodi k pravičnemu, trajnemu miru. Znamenja torej kažejo eventualno spremembo bodisi v načrtu ali taktiki ameriške zunanje politike. Če smo se izkušnji kaj naučili, tedaj se bo spre-

LETOS SE OBETA ZADOVOLJIVA SADNA LETINA V SLOVENJI

Ljubljana. Lanska sadna letina je bila tako obilna, da se je bomo še dolgo spominjali in z njo primerjali letine prihodnjih let. Zaradi lanske izredne obilice so naši sadjarji pričakovali, da bo letošni pridelek le malenkostno. Kakor pa kažejo zbrana poročila o stanju v mesecu maju, pa bo letošnja sadna letina presegla pričakovanja sadjarjev. Ne bo sicer dosegla lanske, bo pa še vedno zadovoljiva.

Češnje so obrodile izvrstno. Še najslabše so se odrezali južnihozadni predeli Pohorja in okraj Trebnje na Dolenjskem, kjer češnje letos niso obrodile. Zelo dobro letino češenj so imeli na Gorenjskem, v Beli Krajini in v krškem okraju, prav dobro so češnje obrodile tudi v Ljubljani, nekoliko slabše v njeni bližini in oddaljenejši okolici. Dober donos češenj so zabeležili v Prekmurju, Slovenskih gorah in na Ptujskem polju. Tudi v drugih okrajih in na drugih področjih je bila letina češenj vsaj dobra, če ne prav dobra.

Slabše kakor češnje kažejo breskve in marelice. Prav dobro letino breskev in marelic pa pričakujejo v kamniškem in trboveljskem okraju. Najslabše kaže letina breskev v lendavskem, radgonskem, novomeškem in slovenjebistriškem okraju. Marelice kažejo v lendavskem in gornjeradgonskem okraju nekoliko bolje. V vseh drugih okrajih je trenutno stanje dobro in če bo tako ostalo do konca, bo letina breskev in marelic povprečno dobra po vsej Sloveniji. Iz Slovenskega Primorja pa še ni poročil.

Še najslabši bo na splošno pridelek jabolk in češpelj. Slabo letino jabolk napovedujejo po nekaterih predelih Dolenjske, v Prekmurju, Slovenskih gorah, na Dravskem polju in pod Pohorjem, le okraj Slovenske Korošice pričakuje prav dobro letino. Prav dobro pa bodo po sedanjih izglelih obrodile jablane v Slovenskem Primorju, na Koroškem in v mestu Ljubljani. Dobro letino napovedujejo v ljubljanski okolici, v novomeškem in krškem okraju, na Gorenjskem z izjemo kranskega okraja, v trboveljskem okraju in v okraju Šmarje pri Jelšah. Povprečno bo pridelek jabolk tudi v Sloveniji komaj dober.

Češnje kažejo prav dobro v kamniškem in idrijskem okraju. V večini drugih okrajev (razen okrajev Trebnje, Jesenice, Slovenska Bistrica, Maribor-okolica in Ljutomer) bodo češnje obrodile dobro, kar velja povprečno tudi za vso Slovenijo. Še najbolj bo letošni pridelek hrušk. Vrsta okrajev poroča o prav dobrih izglelih. Slab pri-

STOLETNICA DRŽAVE UTAH

Ena naših zapadnih držav obhaja letos svojo stoletnico. To je država Utah, ki bo s primernimi proslavami in priredbami obudila med svojimi današnjimi prebivalci spomin na čase, ko so se naselili tamkaj njeni prvi pionirji, ki so prišli v dolino Salt Lake. Posebne proslave so bile v teku 24. julija, na dan stoletnice, ko je Brigham Young, vodja mormonske verske sekte, končal svoje potovanje proti zapadu, iskajoč primerne kraja, kjer bi se lahko naselili pripadniki njegove sekte. Gledajoč na dolino in valujoče vodovje jezera Great Salt Lake z neke višine, je vzklisknil: "To je pravi kraj!"

Omenjena verska sekta je bila organizirana l. 1830 v Fayette, N. Y., po nekem Joseph Smithu, ki je trdil, da je videl prikazen. Izdal je knjigo "Book of Mormon", trdeč, da je njeno vsebino prevedel iz zlatih tabel, na katere so neki izraelitski ljudje, predniki ameriških Indijancev, pisali svojo zgodovino. Smithu so spočetka sledili le njegovi sorodniki, sosedje in prijatelji, vendar je nova sekta kaj kmalu oblikovala svoj lasten socialni red ter tudi izvajala precejšnje ekonomske in politične moč. Doktrina te nove cerkve se je polagoma pričela širiti, a je obenem naletela na hudo nasprotstvo. Kljub temu so se mormonci naseljevali v raznih krajih in seliščih. V državi Illinois so ustanovili svoje lastno mesto, ki je kmalu naraslo na 20.000 prebivalcev. Zgradili so si svoj tempelj in univerzo, organizirali lastno vojaštvo in izvajali, dobršen vpliv v politiki države. Mestu so dali ime Navoo. Ali leta 1844 so notranji spori ter boji z nasprotniki dovedli do umora ustanovitelja nove vere, Josepha Smitha ter njegovega brata. Po tem brutalnem umoru, ki ga je izvršila oborožena drhal verskih nestrpnost, je prevzel vodstvo sekte Brigham Young, dinamičen in zmožen voditelj, ki je, kot nekdanj Mojzes Izraelce, vodil mormonce iz Navooja v novo deželo.

Young je pohod, ki se je pričel v feb. 1846, dobro in smotrno organiziral. Naprej je poslal skupne pionirjeve, ki so pričeli ustanavljati naselja in so posejali pridelke širom države Iowa, da je mogla sledeca karavana od tega živeti. Pomikanje proti zapadu je zastalo, ko so Zed. dr-

ga nad 84 tisoč kv. milj, prebivalcev pa ima le 550.310. Najbolj je razvito v njej poljedelstvo, živinoreja, ovčjereja in rudništvo. —FLIS.

Prireditve KSS v Mariboru

Krajevni sindikalni svet v Mariboru je v nedeljo, 2. junija, priredil v dvorani "Polet" kulturno-umetniški večer. Nastopili so s pestrnim programom sindikalni pevski zbori, recitajski zbor, recitatorji, solisti in folklorna plesna skupina.

Prireditve je imela namen prikazati raven kulturno-umetniškega življenja v Mariboru, istčasno pa je program prikazoval borbo delovnega ljudstva v predaprilski Jugoslaviji, neosahljivo moč in junastvo naših narodov za časa okupacije ter borbo za izpolnitev petletke.

V Vipavski dolini sklepa pogodb za odkup žita in krompirja

Kmečko obdelovalna združga v Vipavi je bila med prvimi, ki je sklenila kupno pogodbo z Naprozo v Vipavi za oddajo 200 q koroze. Zavedajoč se skupnega dela v zadrugi tudi vse druge pridelke oddajo Naprozi, kakor povrtnino in sadje.

Dosedaj je v vipavskem okraju sklenilo pogodbe z zadrugami za odkup prostih presežkov 14 kmetov. Skupna količina presežkov, za katere so se omenjeni kmetje obvezali, znaša 1450 kg krompirja in 1400 kg koroze.

Akcija za zbiranje semena gozdnega in sadnega drevja v Dalmaciji je začela obširno akcijo za zbiranje semenja gozdnega sadnega drevja. Ta akcija je zelo potrebna, da bodo lahko uspešno še nadalje pogozdovovali dalmatinske gošave. Zbrati bo treba na tisoče kilogramov semenja že pred jesenskimi pogozdovalnimi deli.

V Prosveti so dnevno odprto in delavsko vest. Ali jih štate vsak dan?

Abundant fresh water...
a great asset to
Chicago and Northern Illinois

MICHIGANSKO JEZERO je neizčrpna zaloga sveže vode in naravna kontribucija bogastva za napredek industrije v čikaškem okrožju.

Voda je izredno potrebna siyar za mnoge tovarniške procese. Z Michigan jezerom na svojih prednjih vratih dobiva to razširajoče se industrijsko središče s čisto navadno lahko vodo, veliko lažje kot marsikateri drugi industrijski okraji, ki morajo iskati tako kredvta in milije velike oddaljenosti.

Chicago je pričelo rabiti vodo v to svrhu še pred 100 leti iz jezera. Njene dovodne sesajske postaje se vedno povečujejo še v naprej za bodočnost porasika tega okraja. Nad 4 milijone ljudi je posreženih s tem vodnim sistemom, ki pa ima možnost za 7½ milijona ljudi! Nad en bilijon galonov vode se pripumpa za potrebno zalozitev in velike splošne uporabe, per kapita za ta okraj.

Da se zajamči čistoto te vode, ki jo zalaga ta vodni sistem, se še sedaj gradi velikanski vodo-čistilni projekt, čigar prvi del je že skoro dovršen.

Čikašani obožujejo to jezero, katero jim odnese in porine stran marsikatero slinko neviht in hladni poletne noči. Milijone čikašanov se kopa, plava, jadra in igra na obrežju Michiganskega jezera. Na stotine akcij zasutega obrežja je ustvarilo mesto Chicago eno najlepših glavnih avtomobilskih cest vsega sveta.

Ogromna množina sedanje zaloge sveže vode je drugi važni vzrok zakaj so razne družbe in kompanije z dolгим rekordom te posluge obdržale svoje zaupanje v bodočnost Chikaškega okraja.

For more information, contact with the
TERRITORIAL INFORMATION DEPARTMENT
Municipal Building—140 South Dearborn Street, Chicago 5, Illinois—Phone RA-3434 1417

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

This area has power resources of 2,500,000 kilowatts, with 500,000 kilowatts more already under construction or in order.

